

VIERING VAN DE ZONDAG IN DE MARANATHAKERK

9 juli 2017

5^e zondag na Pinksteren - zomertijd

Vandaag is een zomerse zondag.

We horen in deze zomertijd nogal eens bijbelteksten

die gaan over groeien en bloeien

als mens en als gemeente.

Vandaag gaan we

met Jezus

de berg af en

het open veld in -

om na te denken over onze omgang met elkaar...

En we vieren samen de maaltijd als maaltijd van barmhartigheid...

EVANGELIELEZING: Lukas 6:36-42 (uit de Nieuwe Bijbelvertaling 2004)

³⁶Wees barmhartig zoals jullie Vader barmhartig is. ³⁷Oordeel niet, dan zal er niet over je geoordeeld worden. Veroordeel niet, dan zul je niet veroordeeld worden. Vergeef, dan zal je vergeven worden.

³⁸Geef, dan zal je gegeven worden; een goede, stevig aangedrukte, goed geschudde en overvolle maat zal je worden toebedeeld. Want de maat die je voor anderen gebruikt, zal ook voor jullie worden gebruikt.'

³⁹Hij sprak ook in gelijkenissen tegen hen: 'Kan de ene blinde de andere blinde leiden? Vallen ze dan niet beiden in een kuil?

⁴⁰Een leerling staat niet boven zijn leermeester; pas als iemand zich alles heeft eigen gemaakt, zal hij de gelijke zijn van zijn leermeester.

⁴¹Waarom kijk je naar de splinter in het oog van je broeder of zuster, terwijl je de balk in je eigen oog niet opmerkt? ⁴²Hoe kun je tegen hen zeggen: "Laat mij de splinter in je oog verwijderen," terwijl je de balk in je eigen oog niet ziet? Huichelaar, verwijder eerst de balk uit je eigen oog, pas dan zul je scherp genoeg zien om de splinter in het oog van je broeder of zuster te verwijderen.

WOORDEN VAN UITLEG EN VERKONDIGING

Gemeente van Jezus Christus,

in de tekst van vandaag

komen een paar spreekwoordachtige

zinnen voorbij:

kan een blinde een blinde leiden?

En:

Wat zie je de splinter in het oog

van de ander en de balk in je eigen oog

zie je niet?

Nu schijnen spreekwoorden en gezegden

steeds minder gebruikt te worden

in ons dagelijks spraakgebruik.

In de krant worden spreekwoorden

vaak op bijzondere wijze door elkaar gehusseld.

En zeker ook voor jongeren

schijnen het vaak vreemde of zelfs

onbegrijpelijke – en zeker ouderwetse –

wijzen van uitdrukken
te zijn.

Ook de andere woorden die we vandaag uit Lukas hoorden,
kunnen ons als vaststaande uitdrukkingen
in de oren klinken:

wees barmhartig zoals jullie Vader barmhartig is,
oordeel niet en je zult niet geoordeeld worden,
geef en je zal gegeven worden.

De verrassing is er wel af.

Als vaststaande uitspraken gaan ze ook
voor je het weet
een eigen leven leiden.

En dus is het goed
om eens te kijken in welk verband ze bij Lukas staan...
Wat het bredere kader is,
wat ze vulling geeft.

Lukas heeft deze en andere woorden een plek
gegeven in een langere redevoering.
Een rede die we de Veldrede noemen.
Uit het evangelie naar Matteüs kennen we de Bergrede.

Drie hoofdstukken lang, Matteüs 5 t/m 7, horen we
Jezus spreken vanaf de berg, hij zit daar als Mozes
en geeft de mensen de wet van het
Koninkrijk van God mee.

Veel woorden uit die Bergrede komen we ook
in de rede bij Lukas tegen,
maar bij Lukas is Jezus al van de berg af.

Hij is in het open veld gekomen.

Staat midden in de wereld
met al haar problematiek en
al haar spanningen,

tussen de mensen met al hun vragen
en kwalen en ziekten en hoop en verlangens.

In een mensenmassa, een menigte van mensen,
met hun diversiteit, mensen overal vandaan.

Uit alle windstreken waait het
die vlakte op.

En midden in die wereld
reikt hij de grondwet van het Koninkrijk aan.

Zo zul je in deze wereld leven.

Waag het hier maar eens mee.

Ook bij Lukas

is Jezus wel op de berg geweest.

Je leest het in dit hoofdstuk wat eerder,
vanaf vers 12.

Hij is er geweest om te bidden, hij heeft er de nacht
doorgebracht, God gezocht.

Gevochten misschien met zijn eigen vragen,
zijn angst, de donkere dreigende wolken over zijn leven.

En als het dag wordt,
een nieuwe morgen, een nieuwe dag,
kiest hij twaalf leerlingen tot apostelen, twaalf afgezanten,
twaalf om erop uit te sturen met zijn boodschap.
Hij stuurt ze de wereld in.
Daar ga je!
Van je berg af!
Waarbij we lezen dat Jezus
met hen afdaald.
Daar lijkt iets van een omkering in te zitten:
zij dalen niet af met hem,
maar hij daalt met hen af. Hij gaat met hen mee.
De leerlingen worden als het ware naar voren geschoven.
Jullie zijn aan zet.
Steeds meer komen in het verhaal van Lukas de leerlingen
in beeld, zij worden eropuit gezonden,
met jullie gaat het door,
maar hij gaat wel met hen,
daalt met hen af.
Ze zullen blijvend ervaren
dat hij met hen is.
In die verwarde wereld
met al haar vragen, verlangens,
problematiek, spanningen.

Als je Lukas leest,
is het ook altijd goed je het begin
van het evangelie te herinneren.
Het begin, de eerste hoofdstukken,
waar de grote lofzangen
klinken.
De lofzang van Maria,
van Simeon, van Zacharias.
Met de lofzang van Maria wordt de toon van het evangelie gezet.
Daar wordt gezongen van
een wereld omgekeerd, alles op zijn kop,
machtigen van hun troon, vernederden de hoogte in,
wie honger heeft, krijgt te eten,
rijken worden met lege handen weggestuurd.
Hoogmoedigen worden uiteengeslagen,
wie niet gezien worden, worden met ontferming aangezien.
Omkeer van alle verhoudingen.

En als we Jezus in ons hoofdstuk
de oproep horen doen om barmhartig te zijn
zoals jullie Vader barmhartig is,
dan is het die lofzang
die deze woorden kleur geeft.
Dat is barmhartigheid!

En Jezus blijkt een aartje te hebben
naar zijn vaartje en naar zijn zingende moertje.

Hij is te vinden bij wie arm zijn, verdriet hebben,
honger hebben, uitgestoten zijn,
dat zijn
zijn vrienden.
Zo leeft hij
barmhartigheid.

En voor ons wordt die barmhartigheid
heel concreet vertaald in vier uitspraken, om het
handen en voeten te geven:
oordeel niet,
veroordeel niet,
vergeef
en
geef...
Het zijn vier uitspraken,
waarmee gewrikt wordt aan alle
vaste verhoudingen en alle vaste posities,
alle verharding en verstarring.

Aan de leerlingen wordt gevraagd
het te proberen
met niet oordelen, een ander leren kennen, laten leven
in haar/zijn anders zijn,
van rabbi Hillel is de uitspraak:
'Oordeel niet over je naaste, totdat je in zijn situatie gekomen bent',
niet veroordelen,
mij schieten de harde woorden te binnen
van Wilders over de nieuwe burgemeester van Arnhem,
en wat dat met mensen en beeldvorming doet,
probeer het eens met niet veroordelen, zegt Jezus.
Ons wordt gevraagd het te proberen
met vergeven, de ander niet vast te pinnen
op wat gebeurde, op het verleden,
er ligt een link naar het verhaal van Zacheus, verderop in het evangelie,
Zacheus met de nek aangezien door alle anderen, tollenaar, profiteur,
met zo iemand ga je niet om, die hoort er niet bij, nu niet en later niet,
maar Jezus ziet hem aan.
Ons wordt gevraagd het te proberen met geven,
meer dan het gewone.
Ik las een mooi artikel deze week in Trouw
over de nieuwe aanpak van de Amsterdamse sociale dienst.
Ook wie misschien nooit uit de bijstand komt, zeggen ze, verdient aandacht.
Want wie aandacht krijgt, groeit.
Er komt een uitnodiging voor gesprek.
Met als eerste doel: 'mensen een glimlach bezorgen'.
En dan maar zien wat er nog meer kan.
Gevend leven.
En dan kan er iets gaan stromen -
vanuit de bron van de barmhartigheid.

Dan kan er iets nieuws beginnen...

Het doet denken aan die mooie uitspraak
uit één van de brieven van Paulus: overwin het kwade door het goede...

Lukas schreef zijn evangelie in een tijd van spanningen.
Voor een gemeente bestaande uit joden en niet-joden, en zo
ging het in die gemeente ook over de vraag hoe je je tot je wortels
verhoudt, tot je geschiedenis, je bronnen.
Er groeiden tegenstellingen, de één ging zich beter voelen dan de ander.
En in die spanning klinkt de oproep tot dialoog:
oordeel niet, veroordeel niet, zet de ander niet vast, sluit niemand uit
van Gods barmhartigheid.
Zie hen niet door jouw bril, door jouw oordeel, vanuit jouw visie,
maar treed de ander open en vrij tegemoet.
Laat je oordelen en je vooroordelen afbreken in de ontmoeting.

Leven met verschil, om het te zeggen in de woorden van ons jaarthema voor komend jaar.
Voor mijzelf was de interreligieuze wandeling, die we
vorige week hadden, het bezoek aan de hindoetempel, de mandir, in de Gaslaan,
de uitleg van de pandit, de voorganger, de gastvrijheid, het zakje eten mee
voor het verdergaan, de gesprekken onderweg,
een voorbeeld van zo'n ontmoeting.

Samengevat zegt Jezus het zo: de maat waarmee jij meet, daarmee zul jij gemeten worden.
Een oproep om ruimhartig de maat te nemen...

En dan nog de spreuken over de blinde en de balk en de splinter.
Twee dingen wil Jezus er in dit kader, denk ik, mee zeggen.

Allereerst: dat je iemand nodig hebt
als leraar, als ziener, iemand die de weg wijst,
voorgaat op de weg naar leven dat goed is en recht.
Iemand die jou in beweging brengt.
Loswrikt uit je vaststaande ideeën en positie.
Van je blinde vlekken verlost.
Blijf leren.
Wie volg je?

En als tweede: je kunt ontzettend druk zijn
met een ander, met de splinter in het oog
van de ander, met wat er aan die ander zou moeten
veranderen, met de bekering van een ander.
Maar beter kun je
beginnen met de vernieuwing,
de bekering, de verandering, de omkeer van jezelf...

De rede gaat nog even door.
En zal eindigen met de bekende woorden
om te horen en te doen.
Want al doende zullen we het leren...

Halleluja.
Amen.